1952

Frantz Fanon publikuje knihu *Černá kůže, bílé masky.*

1953

Simone de Beauvoir vydává své průlomové feministické dílo *Druhé pohlaví.*

1955

Začíná **vietnamská válka**. Sovětský svaz a Čína podporují Severní Vietnam, Spojené státy podporují Jižní Vietnam.

1961

Je vystavěna **berlínská zeď** rozdělující až do roku 1989 Německo.

1962

Thomas Kuhn publikuje knihu *Struktura vědeckých revolucí.*

1964

Zákon o občanských právech, přijatý v tomto roce v USA, zakazuje rasovou diskriminaci.

1966

Velká proletářská **kulturní revoluce** „očišťuje" Čínu od všeho západního, kapitalistického, tradicionalistického nebo náboženského.

1967

Jacques Derrida iniciátor dekonstrukce, vydává knihu *Psaní a diference.*

Závěrečná desetiletí 20. století se vyznačovala stále rychlejšími technickými pokroky, které vedly ke zkvalitnění všech typů komunikace. Vzrůstající moc hromadných sdělovacích prostředků, zejména televize, podporovala po druhé světové válce rozvoj populární kultury s jejími ideály, které se obracely proti establishmentu, a to opět podněcovalo politické a společenské změny. V Evropě a ve Spojených státech byl od šedesátých let zpochybňován starý řád a ve východní Evropě nabýval stále většího významu disent.

V osmdesátých letech se vztahy mezi Východem a Západem uvolňovaly a studená válka se blížila ke konci. Pád berlínské zdi v roce 1989 přinesl naději pro nové desetiletí. Devadesátá léta se však stala obdobím etnického a náboženského neklidu, který vyvrcholil vyhlášením „války proti teroru" na počátku nového tisíciletí.

Elitistické filozofie

I západní kultura procházela podobně významnými změnami. Předěl mezi populární a „vysokou" kulturou se od šedesátých let prohluboval, když se intelektuální avantgarda často rozhodla nedbat na veřejný vkus. Filozofie se ubírala podobně elitářskou cestou, zejména poté co zemřel Jean-Paul Sartre, jehož marxistický existencialismus – milovaný intelektuály šedesátých let – nyní nacházel menší odezvu.

Kontinentální filozofie byla v sedmdesátých a osmdesátých letech ovládána strukturalismem, hnutím, jež vyrostlo z francouzské literárně založené filozofie. Ústředním pojmem tohoto hnutí se stala „dekonstrukce" textů a odhalování jejich vnitřní nejednoznačnosti a rozpornosti. Vedoucí představitelé této teorie – francouzští teoretici Louis Althusser, Jacques Derrida a Michel Foucault – spojovali své textové analýzy s levicovou politikou, zatímco analytik Jacques Lacan obohatil strukturalismus psychoanalytickou perspektivou. Jejich ideje brzy přejala generace spisovatelů a umělců pracujících pod vlajkou „postmodernismu", jenž odmítal jakoukoli možnost jediné objektivní pravdy, hlediska nebo vyprávění.

Strukturalistický příspěvek k filozofii nebyl nijak nadšeně přijat filozofy v anglicky mluvícím světě, kteří na něj pohlíželi v nejlepším případě s podezřením a do velké míry s úsměškem. V rámci filozo-

Apollo 11 se stává prvním úspěšným letem s lidskou posádkou na Měsíc.

1969

Jean-François Lyotard publikuje spis *Postmoderní situace: Zpráva o vědění.*

1979

Internet je zpřístupněn pro domácí a osobní použití.

1992

Teroristické útoky al-Kajdy na New York a Washington vedou k **„válce proti teroru“.**

2001

1971

V Kanadě se formuje **Greenpeace**, nevládní organizace pro ochranu životního prostředí, jež se vyvinula z mírových hnutí a z aktivit protijaderných skupin.

1989

V mnoha evropských státech – v Polsku, Maďarsku, Východním Německu, Bulharsku, Rumunsku a Československu – je svržen **komunistický režim.**

1994

Henry Odera Oruka publikuje knihu *Sage Philosophy* („*Mudrcká filozofie*“).

2009

Barack Obama se stává prvním afroamerickým prezidentem Spojených států.

fické tradice lingvistické analýzy se kontinentální strukturalismus zdál v podstatě simplifikující – i když byl často psán nesrozumitelným stylem odporujícím jeho literárním kořenům.

Spory filozofů nijak neinspirovaly populární kulturu té doby. Možná proto, že postmodernismus byl pro širokou veřejnost do velké míry nepochopitelný. Její nejběžnější zkušeností s postmodernismem bylo postmoderní umění, jež bylo vysoce abstraktní a provázené odbornými referencemi intelektuální elity. Zdálo se, že postmodernismus záměrně vylučuje jakoukoli možnost svého masového ocenění, a proto začal být považován za abstraktní filozofii, v níž si libovali jen profesionální akademičtí teoretici nebo umělci. Veřejnost stejně jako hospodářská sféra a vlády vyžadovaly od filozofie realističtější vedení.

Přístup bližší praxi

Zatímco postmoderní filozofie nenalézala u největší části široké veřejnosti téměř žádný ohlas, někteří filozofové se rozhodli soustředit pozornost na naléhavější sociální, politické a etické otázky, jež měly větší význam pro každodenní život lidí. Myslitelé postkoloniální Afriky, například Frantz Fanon, začali zkoumat otázky rasy, identity a rovněž problémy spojené se všemi podobami boje za osvobození. Pozdější myslitelé, například Henry Odera Oruka, zahájili práci na nových souhrnných dějinách africké filozofie a zpochybňovali zároveň pravidla ovládající filozofii samu i to, co by měla zahrnovat.

Francouzské filozofky pokračující v tradici existenciální feministické filozofie vycházející od Simone de Beauvoir, například Hélène Cixousová a Luce Irigarayová, obohatily feminismus postmoderní perspektivou. Jiní myslitelé na obou stranách Atlantiku však ponechali postmodernismus zcela stranou. Někteří z nich, jako americký filozof John Rawls a německý filozof Jürgen Habermas, se vrátili k prohloubenému zkoumání důležitých každodenních pojmů, například otázek spravedlnosti a komunikace.

Praxi bližší přístupy ve filozofii 21. století pomohly obnovit zájem veřejnosti o tento předmět. Nelze nijak předvídat, jakým směrem půjde další vývoj, ale filozofie bude jistě i nadále předkládat světu ideje podněcující myšlení. ■